

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, péntek 1913. szeptember 5.

201. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3. l. em.
Nyomda telefonszáma (lapzártá előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Hajógyárat Fiumének.

Ezt a cikket a P. H. nyomán közöljük. Cikkirő intencióival nem érthetünk mindenben egyet, nézetünket azonban más alkalommal fogjuk kifejteni.

Nemrég a fenti címen cikk jelent meg, mely kereskedelmi hajógyárat követel Fiumében s ezen kívánságával oly kérdésre tereli — és kell hogy terelje — kompetens körök figyelmét, amely talán azóta aktuális, a mikor a fiumei kikötő kiépítéséhez az első krajcárral hozzájárultunk.

Józan gondolkodású ember előtt érthetetlen, hogy Magyarország egyedüli és amugy is módfelel szegényesen fölszerelt kereskedelmi kikötőjében, mely hovatovább az Ungaro-Croata helyi forgalma számára is szüknek fog bizonyulni, mindenkori kormányaink nemtörődomsége képtelen volt oly földterületet rezerválni, amely területen — az ország egyetlen kikötőjében, — az egyetlen kereskedelmi hajógyár elhelyezhető lett volna. Csak egyetlen egy hajógyára lenne szükségünk, de arra sem helyünk.

A Ganz—Danubius hajógyár kereskedelmi hajók gyártására belátható időn belül nem lesz alkalmas.

Első sorban azért nem, mert ámbár kifejezetten hadihajók építésére jött ugyan létre, a gyár szerencsétlen fekvése folytán könnyen beállhat az az eset, hogy még a

„A Tengerpart“ tárcája

Három gyilkosság.

Esküdt urak!

Beismerem, hogy megöltem egy vén fővényt. A tárgyalás során önök megtudták, hogy hogyan követtem el a gyilkosságot s az ügyész ur elmondta a súlyosító, a védő ur pedig az enyhítő körülményeket. De vannak olyan körülmények is, amelyeket ők nem ismernek s amelyeket most én akarok elmondani.

En már két más embert is megöltem. Mielőtt e legutóbbi gyilkosság miatt elítélnének, szükségesnek tartom, hogy a két előbbi gyilkosságról is tudomást szerezzenek. Mert ha önök ezt a három gyilkosságot összehasonlítják — talán igazságosabb lesz az ítéletük.

Amnyira bűnös vagyok-e a harmadik gyilkosságban, mint a két elsőben? Erre a kérdésre kell felelniök.

Családom gazdag volt. Ugy nevelték, mint egy kis herceget. Husz éves koromban neveltségese ostoba és kegyetlenül önző voltam. Természetesen igen sok nőt meghódítottam. Egyebek között elcsábítottam egy igen előkelő hivatalnoknak a feleségét is; pedig ez az igen derék ember baráti

magyar iparra eső, állandóan csonkított hányadot nem fogja vállalhatni. Hajók szerelésére vízterülettel alig rendelkezik s — a mi kereskedelmi hajónál lényeges szerepet játszik — öntődéje és gépgyára nincsen s ebbeli szükségletét budapesti gyáraiból fedezi. Hogy mit jelent a gépeknek budapesti gyártása és a fiumei telepnek a budapesti telepektől függővé tétele, erre nézve tájékozásul elég lesz fölemlíteni, hogy a gyártott objektumokból eredő haszonból: a fiumei gyár eléggé tekintélyes összeget igénylő igazgatását, a budapesti hajógyár igazgatását, a kőbányai-uti öntőde és gépgyár igazgatását, a gyártásnál, illetve a részvénytársaságnál érdekelt bankok igazgatását és végül még a részvényesek osztalékát is kell földőznie.

Mindezt pedig azért, mert a fiumei telep nincsen ellátva mindazon műhelyekkel, amelyek hajóknál teljes fölépítéséhez. — anélkül, hogy másokra szorulni kénytelen lenne, — szükségesek.

Teljesen eltekintünk itt a hajókon szükséges oly segédgépektől, amelyekből évenként a Ganz—Danubius is milliókra menő összeget küld Angliába s amelyek odakünn tömegeiket képezvén, itthon való gyártásra már csak a budapest—fiumei magas szállítási költségek szempontjából sem alkalmasak. Arra, hogy a G. D. ezen „születési hibáitól“ megszabaduljon, nincsen kilátás és nem valószínű, hogy a gyár a rá nézve csak kétes eredményekkel kecsegtető kereskedelmi hajógyártás kedvéért lemondana a hadihajó szállításáról, amelyek árai a fentvázolt költséges adminisztráció fentartását

szertetével tüntetett ki. Egyszer meglepett bennünket s engem párbajra hívott. Nem tudott banni sem a pisztolylyal, sem a karddal — én ellenben mester voltam ugy a céllovásban, mint a kardvívásban. Ő a pisztolyt választotta. Eleintén azt gondoltam, hogy kímélni fogom, de mikor szembeállottunk valami nemtelen, vadállatias érzés vett rajtam erőt. Alighogy elhangzott a jelszó, lőttem s megöltem azt az embert, akit előbb megsértettem.

Aztán esupán csak a forma kedvéért megjelentünk a törvényszék előtt, amely fölmentett engem a párbajsegédekkel együtt — szokás szerint. És ettől fogva minden jól nevelt ember előtt a lovagias bátorság mintaképe voltam. Ime, ez volt az első gyilkosságom.

Igen előkelő módon éltem s elpazaroltam az örökségemet, még mielőtt nagykoru lettem volna. Aztán fölvettek a hadseregbe, a lovassághoz. Mivel igen előkelő pártfogóim voltak, az afrikai csapatokhoz küldöttek. Ott éppen háboruszkodtunk a benszüllöttekkel s vígan tizedeltük azokat a szegény embereket, akik semmi egvebet nem követtek el, minthogy védelmezték a hazájukat. Természetesen én is igyekeztem magam a gyilkolásban kitüntetni.

Egyszer tíz emberrel együtt kémszemlére küldöttek ki. Mikor már messze beem járt

is megengedik és még osztalékot is eredményeznek.

Ahhoz, hogy a G. D. kereskedelmi hajókat is gyárthasson, szükséges lenne, hogy súlyainak számát szaporítsa, hogy hajók szerelésére vízterületét növelje, hogy hajógépeit, öntvényeit, szrelvényeit, fémöntvény-szükségletét fiumei telepén épített öntőlékből és gépműhelyekből kapja s végül, hogy adminisztrációját egyszerűsítse, személyzetét a minimumra csökkentve, önköltségeit is a minimumra apasztassa.

Ezen kívánalmakból egy sem valósítható meg a fenforgó esetben.

Egy oldalt a torpedógyár, másfelel az ország határa, északon a déli vasut vonala, délen pedig a torpedógyárnak szerződészerűen biztosított lancirozási irány helyzete, a gyárnak a mai méreteknél nagyobbá való kifejlesztését nem engedik meg; sem a súlyak szaporítása, sem a vízterület nagyobbítása, sem oly öntőde és gépműhelynek építése nem lehetséges, amilyen a kitűzött cél teljes megoldásához szükséges.

De még ha mindez lehetséges volna is, még kérdés, hogy a gyár bankjai mit szólnának oly gyártási ághoz, amelynél angol gyárakkal kell versenyre kelni és nem a hadsereg gavallérosan fizetett szállításairól van szó?

Nyilvánvaló ezekből, hogy azon esetben ha a magyar tengerparton egy új kereskedelmi hajógyár létrejönne, sem annak nem kellene tartania a Ganz—Danubius konkurenciájától, sem az új gyár működési tere nem esorbítaná a Ganz—Danubius eddigi üzletágait, sőt a két vállalat között üzleti ér

tünk a pusztaságban, egyszerre csak feltűnt előttem vagy harminc méternyire egy lovas. Még most is mintha szemeim előtt volna: igen szép, igen nemes és igen nyugodt alak volt s szép fejét büszkén felemelve bámulta a lenyugvó napot.

Vállamhoz emeltem a puskámat s rálöttem az arabra: eltaláltam s kezeit kinyujtva leesett a lóról, mely rémülten vágatott tova. Az arab rögtön meghalt. Hazavittük a táborba, ahol azonnal megtudtuk, hogy egy előkelő törzsfőnököt lőttem agyon, akinek a halálával a benszüllöttek fölkelése le volt verve. Az ezredes szerencsét kívánt a hőstetemhez s biztatott, hogy a katonaságnál fényes jövő vár reám. A katonai érdem-éremmel ki is tüntettek. Ime, ez volt a második gyilkosságom.

A harmadik gyilkosságot önök is ismerik. Mivel nem volt pénzem s nem remélhettem, hogy valakitől örökölni fogok, kegytelen voltam megválni a hadseregtől. Nem tudtam, hogy mivel keressem meg a kenyeremet, mivel nem érttem semmihez. Néha kerestem naponként két-három frankot azzal, hogy címeiket másoltam egy hirdetési irodában, de ez sem sokáig tartott. Laktam minden éjjel menhelyeken, koldultam és a szemétdombon is ennivalót kerestem.

De nem tudom, értik-e önök beszédemet? Jó volna, ha minden bíró és minden

dekltség is jöhetne létre, amennyiben az új gyár magára vállalhatná a hadihajók szállításához tartozó segédjárművek, vaskassok motoros csónakok, stb. építését, sőt szükség esetén a Ganz—Danubiust gépöntvényekkel is elláthatná, amelyeket az ma csak Budapestről szerezhet be.

Fontos momentum még egy új kereskedelmi hajógyárnál azon körülmény, hogy a Ganz—Danubius csak egy vízmedencével rendelkezvén, azt kizárólag csak hadihajók szerelésére használhatja, mert a haditengerészeti vezetőség építés alatt levő hadihajóinak közelében idegen hatalmak hajóit nem tűrheti meg s azoknak javítása vagy a hadihajógyárban való hosszabb időzése csak a legtrikább esetben lehetséges.

Egy új hajógyár felállítása tehát amig egyrészt lehetővé tenné idegen hajók javítását is, lehetőséget és alkalmat adna egy, a tényleges igényeknek megfelelő uszódoknak, vagy a jelenleginek meghosszabbítása által enek az új gyárban való felállítására, ahol az — a hadihajók szerelését nem veszélyeztetvén idegen elemek hozzájuthatása által, — az új gyár bevételi forrásait is szaporitáná.

A meglevő dokk pedig — melynek illetékes körökben közkedvelt jelzésévé vált, hogy: „nagy hajók számára kiesiny, kis hajók számára pedi nagy“ s ennél fogva mindegyik igyekszik annak igénybevételét elérni, — elkerülve a Ganz—Danubius szomszédságából, egyrészt felszabadítana annak számára nagy vízterületet, másrészt a partterületnek kis hajók számára szükséges sólyakkal való bővítését tenné lehetővé.

Nem lévén egy napilap feladata gyárak jövedelmezőségi számításait közölni, azért illet itt is mellőzhetőnek tartok s röviden csak azt jelzem, hogy az aposztrofált cikk írójának minden tekintetben igaza van abban, hogy Magyarország hajószükséglete igenis el bír tartani egy újabb gyárvállalatot is, de helytelen nyomon jár akkor, amidőn ezt a vállalatot Fiume számára reklámálja.

Helytelen ez a kívánság több okból.

Fiume mindenekelőtt nem ipari, hanem kereskedelmi kikötő.

Ahhoz, hogy Fiumében ipari vállalkozások esetleg tetemes beruházásokkal létrejöjjene, a város minden szükséges kelléket nélkülöz. Nagyszabású ipari telepek számára területtel nem rendelkezik.

Ily területeknek feltöltés által való előállítás — a partot teljesen a Máv. okkupálván, — lehetetlen. Megélhetési és lakásvi-szonyai nagyon drágák, hisz közismert dolog, hogy Fiume az ország egyik legdrágább

esküdt megtanulná előbb, hogy mi az az éhezés.

E kinos napokban megismerkedtem ama koldusok egyikével, akik rongyban járnak és éheznek s egy nyomoruságos szalmazsákonhálnak meg, amelyben azonban egész vagyont rejtegetnek.

Nem mondom el, hogyan tudtam meg, hogy ennek az embernek pénze van. De megtudtam, hogy hetvenezer frankot rejteget a vackában. Azt gondoltam, hogy ebből a pénzből, amelynek ez az öreg úgy sem veszi semmi hasznát, én milyen vígan élhetnék — húst ehetném mindennap, életem fogytáig.

Elhatároztam, hogy meglopom ezt a gazdag koldust. Álkulcsesal bementem a lakásába; nem volt otthon — tudtam, hogy ilyenkor a kávéházak előtt szokott kéregetni. De véletlenül hazajött s amint meglátott, elővette a revolverét és rám lőtt. A golyó a karomba furódott. Rárohantam a vén koldusra, torkon ragadtam s egyetlen szorítás-

városa.

Sem vízi erővel, sem más olcsó energiával nem rendelkezik, szóval semmi olyan tulajdonságot nem tud felmutatni, amely ipari telepeknek létrejöttét ezen városban indokoltá tenné.

B. Gy. ur, a hivatkozott cikk írója, a petróleumgyár által birt partterületet jelöli meg, mint olyant, amely hajógyártásra alkalmas lenne. Engedje meg, hogy erre nézve e sorok írója felvilágosítsa tévedéséről s rámutasson azon okokra, amelyek az új hajógyárat bárhol másutt indokoltá teszik, csak Fiumében nem.

Az új hajógyárnak oly helyen kell építenie, ahol vihartól védett és kevés vízi építményt igénylő fölszerelő medencéjében állandóan 10—12 kereskedelmi hajó elfér. Ezen hajók egyrésze szerelés alatt álló új objektum, másik része kisebb javításokat igénylő jármű, s végül ezen védett helyen kell hogy álljon az elengedhetlen uszódokk, amelyhez — mivel az valószínűleg két részű dokk, — a hajóknak mindkét végén szabad bemenetet kell engednie.

Már maga az ehhez szükséges vízterület a petróleumgyár kikötőjében nem található és, tekintve a nagy vízmélységeket, e helyen csak nagyon nagy költségekkel volna előállítható.

Ellentmond a tervnek a kérdéses terület beékeltsége a Máv. pályaudvara, a voloscai ut és a fűtőház telepe közé, amely a gyárnak ismét csak korlátolt fejlődést engedne meg. Kereskedelmi hajógyárat Fiumében nagyszabású öntöde és gépműhely nélkül felállítani, kész öngyilkosság lenne, de még akkor is, ha minden szükséges műhely és a szükséges számú sólyák is elhelyezhetők lennének a kérdéses területen, még akkor is szűk lenne az minden oldalon. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy új jellegű gyárnál a szükséges területet nem négyzetméterenként, hanem holdanként kell tartálékban tartani s fejlődésképes, egyébként jövedelmező vállalatra nézve az a legnagyobb csapás, ha terjeszkedésre képtelen, mert a terület megszerzésénél vagy kényszerűségről, vagy az előrelátás hiányánál fogva takarékoskodott.

Végül még egy — bár a magyar iparban ritkán érvényesülő szempont, — amely a petróleumgyári terület ellen szól s ez az etikai szempont. Vagy helyesnek tartja a cikk írója, hogy csak azért, hogy egy új vállalatot létrehozasson, egy meglevőt helyéről elpusztítani?

Igaz, hogy a nevezett gyár mostani helyén indokolatlan és közveszélyes, de pl. egy égi hajógyár sem kívánatos szomszéd-

sal megfojtottam. A többi önök is tudják. A revolver durranása összecsesdítette a szomszédokat s elfogtak, még mielőtt a szalmazsákok kikutathattam volna. Ime, ez volt a harmadik gyilkosságom.

Már most e három gyilkosság közül melyik volt a legnagyobb igazságtalanság s a leggyűlöletesebb és leggyávább bűntény?

Az-e, amikor egyenlőtlen párbajban megöltem egy embert, akit megtámadtam?

Az-e, amikor orozva lelőttem egy nemes lovagot csak azért, mert ő burmuszt viselt, én pedig dolmányt?

Az-e, amikor az éhségtől gyötörtetve megöltem egy öreg fősvényt, aki revolverlövéllyel védelmezte vagyonát, amelynek semmi hasznát nem vette?

Uraim, szabadítsák meg egy percre lelkiismeretüket az előítéletektől s hasonlítsák össze azt a dicsőséget, amelyet nekem a két első gyilkosság szerzett, azzal a halálos ítélettel, amellyel a harmadik gyilkosság miatt akarnak sújtani.

ság.

Maga az elv azonban, eltelepíteni egy meglevő vállalatot s helyébe másikat hozni, ez esetben hibás. A kitelepítésnek költségei a jelen esetben nem a kitelepített, hanem a kitelepítő vállalat által lennének viselendőek. Ezen költségek pedig esetleg meghaladják azon összeget, amelyért más kedvezőbb helyen a gyár, minden szomszédra való tekintet nélkül létrehozható lenne.

A magyar-horvát tengerpart Portorétól Zengig amnyi kedvező helylyel bír új vállalat számára, hogy vétek lenne azokat figyelmen kívül hagyni.

Meg vagyok róla győződve hogy azok a horvát agitátorok is, akik annak idején a portoréi hajógyár felállítását megakadályozták, azóta már saját kárukra okultak s valószínűleg rájöttek arra, hogy ipari vállalkozás, lett légyen annak alapítója magyar, osztrák vagy éseremis, csak az érdekelt község vagy kikötő hasznára válik.

Különösen hasznára válhatik a fenforogó esetben, amidőn a tervezett vállalkozás által nagy számban foglalkoztatott intelligens elem is lényegesen hozzájárulna a kiválasztott helynek nemcsak anyagi, de kulturális fejlődéséhez.

De még egy lépéssel tovább megyek.

Ha a tervezett új gyár oly méretekben jönne létre s oly elrendezéssel építtetnék ki, hogy az egyrészt önmagában teljesen független, más anyagi vagy fiókvállalattal semmiféle szállítási nexusban nem állna, az általa gyártott objektumokat teljesen a maga erejéből képes lenne leszállítani s ha néhány év múlva kifogástalan munkával, a határidők betartásával, polgári haszonnal beérő árakkal és teljesítőképességével tengerparti iparunk első vállalatai közé jutna, több mint valószínű, hogy a haditengerészeti vezetősége nem vonakodnék a gyárnak oly megbízásokat is juttatni, amelyek a Ganz—Danubius számára annak szétdaraboltóságánál fogva nem képezhetnek kereseti objektumot.

Ne felejtjük el, hogy a Ganz—Danubius és az osztrák hajógyárak mind Rothschild-alapítások s hogy a haditengerészeti legfőbb óhajának felelne meg azon vállalat, amely — kívül állva a nyílt és titkos árszabályozások és ármegállapítások klikkjén — lehetővé tenné az egészséges versenyt is, amely a mostani viszonyok mellett teljesen ki van zárva.

Azon kijelentésem, mely szerint a horvát tengerpart az egyedüli alkalmas hely a javasolt vállalat létrejöttére, a helyi viszonyok teljes áttekintésén alapszik. Ismerve Fiume és környéke intelligens és vagyonos kereskedőinek és iparosainak agilitását és egészséges itéletét, nem tartom fölösleges dolognak ezen körök figyelmét külön felhívni a fölvetett kérdés horderejére s azon chance-okra, amelyek ily vállalkozásnak nem „bankalapítás“-ként, hanem az egyéni főrekvét és tudást értékelni megtanult iparosok, vállalkozók és kereskedők vállalkozásaként való létrejöttével érvényesülnek, mert az új vállalat életképességének főgaranciaját ebben találom s nem az előre eszkomptálható kartell-nyereségben, ami mai bankalapításaink jellemző vonása.

Minden a hihordás vagy a szétkildés hőri felmerülő panaszi telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— *A kir. kormányzó magánfeleket fogad:* szerdán d. e. 10—12 óra között.

— *A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.*

— *A népkert (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.*

— *A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.*

— *ACunard magyar-amerikai vonal ki-vándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők a megérkezési és indulási napok kivételével reggeltől estig. Jegyek az Adria palota portásánál 60 fillérért kaphatók.*

— *A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki hiddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)*

— *József főherceg diszkertje (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.*

— *A Danubius-hajógyár telepe, a rizshántológvár, a papirgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.*

— *Az „Adriatica“ cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.*

— *A kivándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.*

— *A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.*

JAJ, A BEIRATÁSOK!

Megkezdődtek a beiratások! Ebből az alkalomból megkérdeztünk néhány illetékes tényezőt, hogy mit tartanak a beiratásról. A beérkezett vélemények a következők:

A beiratás az a nap, amelyen apám már hajnalban felkel és elsősorban veszekedni kezd mamával, hogy hol a tavalyi bizonyítvány. Amikor visszafozták egymást, előkerül a bizonyítvány és akkor jó anyám engem pofoz meg azért, hogy miért nincs jobb bizonyítványom, mert akkor biztosan beiratnak volna. Azután elmegyünk az iskolába és ott jó atyám elkezd rugni, boxolni és a végén beiratnak. Én nem is értem, miért birkózik jó atyám, azért, hogy beirasson. Én sokkal szívesebben maradnék otthon.

A családgyermek.

Az az átkozott nap, amikor nyolevan bizonyítványt kell összeszednem, azután korán reggel odaállhatok a cigos kapuba, hogy késő délután megtudjam, miszerint nincs hely, azután szaladhatok egyik iskolából a másikba, míg végül egy helyütt beengednek, de végül ott is kilöknék, mert kiderül, hogy az anyajegyemről szóló helyhatósági bizonyítványt otthon hagytam. Közben oldalbaütnek, beteggé tipornak, letépik a kabátom felét és mindezek tetejébe elszedik a pénzeimet. Ezt nevezik beiratásnak.

A családapa.

A beiratás azt a tevékenység, amely az iskolai évet megelőzi. Célja az, hogy előtte ankétákat lehessen tartani a beiratások rendezésére tárgyában, aminek az eredménye viszont az, hogy a folyó évben még nagyobb a fejetlenség és rendetlenség, mint máskor. Az így nyert tapasztalatokon viszont rendszeren a jövő évben szoktunk okulni, de azt addigra elfelejtjük.

Egy tanférfit.

A beiratás az az esemény, amikor a kis esibézerek szülei odajönnek az iskolába, amikor én azt mondom: a szülőknél: jaj de okos fiu, jaj de szép fiu, amelynek alapján husz és negyven filléret szoktak nekem

adni. További husz és negyven filléret kis számként kapok, amiket a boldog szülő a markában szorongat addig, amíg meg nem tudja, hogy nincs hely, amikor is fölszedem a cédulát és odaadom másnak. Eljen a beiratás, mint szegény iskolaszolgákat fölsegélvező intézmény.

Egy iskolaszolga.

— **Személyi hír.** Bárzay István dr., Budapest polgármestere ma Lovranába utazott.

— **Rendőrparancsnoki és rendőrfogalmazói állás.** A városi tanács pályázatot hirdet a városi rendőrségnél betöltendő legénység-parancsnoki, valamint egy rendőrfogalmazói állásra.

— **Felmondtak a rendőrségnek.** Tudvalevő, hogy 1910-ben Fiume város és a Máv között szerződés jött létre, melylyel a város vállalta a pályaudvar és szabadkikötő őrzését és a lopások meggátolását. E miatt a rendőrség létszámát felemelték, a Máv pedig fizetett az őrizetért évi 65.000 koronát. A Máv a szerződésben kikötötte, hogy a szolgálatot bármikor felbonthatja. Mint most értesülünk, a Máv már élt e jogával és a szerződést f. évi december 24-re felmondta. Ettől a naptól fogva a városi rendőrség hatásköre a pályaudvar egész területén és a szabadkikötőben megszűnik és helyét a határrendőrség foglalja el.

— **Találkozás a cápával.** Könnyen végzetessé válható kalandon ment keresztül tegnap délután egy fiumei társaság. Radolovics Edének a Korona vendéglő tulajdonosának dolga akadván Portoróban, néhány katonatisztet is magával vitt 17 kőrös, gyorsjáratu motoresónakán. Már közel jártak Portoréhoz, mikor a Stefánia gőzös parancsnoka által már jelzett 8 méter hosszú cápa tünt fel előttük mintegy 15 méter távolságban. A társaságon érthető izgalom vett erőt, ami csak fokozódott, mikor láttak, hogy a szörnyeteg nagy gyorsasággal körbe rohan a motor körül. Radolovics teljes sebességre állította be a gépet és így pár perc alatt partot érték, mielőtt a cápa kárt tehetett volna bennük.

— **Német matrózok Pólában.** A tegnapi gyorsvonattal egy szakasz német matróz érkezett Polába mely Szkutariba van szánva. Ugyanekes tegnap érkezett Pólába a Geier német hadihajó is, mely a matrózokat Szkutariba szállítja. A németeket szívesen fogadták és katonazenével kísérték a hajóig.

— **Tengerbe esett kézitáska.** Tegnap egy hölgy az Adamich mólón a hajóból való kiszálláskor kiejtette kezéből kézitáskáját, amelyben 400 korona volt. A tengerészeti hatóság buvárja a tenger fenekére ereszkedett s felhozta a kézitáskát.

— **Övintézkedések a kolera ellen.** A m. kir. tengerészeti hatóság a miniszterium következő rendeletét közli: Az osztrák es. kir. kormányval történt megállapodás szerint a kolera behurcolásának megakadályozása céljából az alábbiakban felsorolt árucikkek és tárgyaknak Szerbiából és Bulgáriából való behozata és átvitele tilos, illetve csak az alábbi korlátozások között engedtetik meg: 1. Használt fehérnemű, öcska és viselt ruha (használati tárgyak) használt ágyneműk (használt ágytollak). Ha e tárgyak utipodgyásként, vagy lakhelyváltoztatás folytán szállíttatnak, ez esetekben a határszélen eszközlendő egészségügyi vizsgálat és kezelésre nézve fenálló különleges szabályok alá esnek. 2. Törülörongy és papirgyártásra szánt rongy. Ezen tilalom alól kivételtnek: a) azok a rongyok, amelyek összesajtoltva vagy abroncs csomagokban, mint tömegáru (en gros) szállíttatnak, b) a fonó-szövőműhelyekből feldolgozó avagy fehérítő telepek-

ről származó új hulladék, továbbá műgyapju (Kunstwolle, Shoddy) és új papírhulladék. Az 1. és 2. alatt megjelölt áruk és tárgyak átvitele azonban meg van engedve, ha azok oly módon vannak csomagolva, hogy azok utközben nem kezelhetők. Fertőtlenítésnek csak oly áruk és tárgyaknál lehet helye, amelyeket a helyi egészségügyi hatóság fertőzöttnek tekint. Ezen rendelet azonnal hatályba lép. Kelt Budapestben, 1913. augusztus 4-én. Gróf Tisza István s. k.

— A vasuti pragmatika módosítása. —

Azoknak a tanácskozásoknak, amelyeket a nyár elején Tisza István miniszterelnök és Pejacsevics Tivadar horvát miniszter Budapestben és Skerlec Iván királyi biztos Zágrábban folytattak a vezető horvát politikusokkal, egyik legkardinálisabb pontja a vasuti szolgálati pragmatika módosítása volt. Tisza István miniszterelnök ugyanis kifejezetten megígérte a koalíció által alkotott vasuti szolgálati pragmatika módosítását olyformán, hogy a nyelvkérdés a szolgálati pragmatikából kihagyatik. A szolgálati pragmatika módosításán sügősen dolgoznak a kereskedelmi miniszteriumban és politikai körökben azt beszélték, hogy a pragmatika módosítási munkálatai már annyira előrehaladtak, hogy ez a kérdés a mai minisztertanács napirendjének egyik tárgya lesz. Amint illetékes forrásból értesülünk, a kereskedelmi miniszteriumban tényleg dolgoznak a vasuti szolgálati pragmatika módosításán, de a kérdés még nincs annyira előrehaladva, hogy a minisztertanács foglalkozhassék vele.

— **Uj hajó átvétele.** Sverljuga, az Ungaro-Croata igazgatója, Angliába utazott, hogy a társaság új gőzöset, a Visegrád-ot átvegye. A Visegrád Fiume és Cattaro között fog közlekedni.

— **Tűz az állami polgári leányiskolában.** Az állami polgári leányiskolában (volt Vranyczány-villa) tegnap délután 4 órakor tűz volt. Az iskolaszolga lakásában néhány ruhadarab a tüzhelyből kipattanó szikráktól tüzet fogott s néhány perc múlva akkora füst volt, mintha az egész lakás égne. A tüzoltók kivonultak s rövid idő alatt eloltották a tüzet, amely átragadt a padlóra is s azt megrongálta. A kár csekély.

— **Összeütközés.** A trieszti kikötőben tegnap este fél 8 órakor a Quietto gőzös összeütközött a muggiai hajóstársaság Gianpaolo nevű hajójával. Ez utóbbi a fedélzeten megsérült.

— **Az albán lobogó.** A fiumei tengerészeti hatóság értesítést kapott, hogy az új albán lobogó vörös mezőben kétfejű fekete sast ábrázol.

x **Rajzeszközök papir és írószereket** legolcsóbban **Kulesár Mária**, a Piazza Cambierin a Polgári fiúiskolával szemben levő papir és íróüzletében vásárolhat be.

— **Berlin-szálloda Budapest.** A főváros élete újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a megnyílt a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Ottó, az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója, a Royal nagyszálló volt titkára, a berlini Hotel Monopol volt igazgatója vette át, ami egymagában garancia a szálló előkelő szakszerű vezetésére.

Steckenpfeld liliumtejszappan

elérhetetlen hatású szeplők eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevelével bizonyíthatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszert és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatású női kézápolásra a Bergmann „Manera“ liliumkremje, mely tubusokban 70 fillérért mindent kapható.

— **A kikötőből.** Szept. 4. Érkezett: Deák magyar gőzös Svaneából, 2969 tonna kőszénrel; Galipoli olasz gőzös Velencéből, 276 zsák korpával és 96 bál vegyes áruval; Emilia osztrák gőzös Triesztből, 13.000 drb. dongával és 600 bál quebracoval; Szent László magyar gőzös Valenciából, 390 zsák paprikával, 172 zsák kénnel és 40 tonna vegyes áruval; City of Perth angol gőzös Liverpoolból, 70 tonna bádoggal, 30 tonna üres zsákkal és 50 hordó sziksóval; Giuseppina olasz vitorlás, Velencéből, üresen.

Indult: Adria magyar gőzös Marseillebe, 320 tonna fával, 70 tonna cukorral, 50 tonna parafinnal; Alba M. olasz gőzös Cettebe, 1300 tonna fával; Gróf Serényi Béla magyar gőzös Konstantinápolyba, üresen

— **Kifogott cápa.** Isolánál Checo Ferenc nevű halász egy 2 méter hosszú cápát fogott.

— **Olasz torpedóhajó Polában.** Óriási meglepetést keltett tegnap, hogy egy olasz torpedóhajó futott be a pólai kikötőbe. Egy tiszt partraszállt és közölte a parancsnokkal, hogy a hajó a nyílt tengeren egy torpedót talált, mely az osztr.-magyar haditengerészet tulajdona. A torpedót azonnal át is adták. A torpedóhajó még az éjjel elhagyta Pólát.

— **Elárulta az alkohol.** Tegnap este 11 órakor a városi villamosvasut egyik kocsiában egy ittas ember elaludt s a kalauz hiába rázta, nem tudta felébreszteni. Erre a mentőket hívták, akik hamar ott termettek s miközben a mentőkocsiba emelték a holtrészeg embert, hallották, hogy az inge alatt csörög valami. Megnézték, hogy mi az s azt a meglepő felfedezést tették, hogy az ittas ember több értékes ezüsttárgyat rejteget az inge alatt. A részeg embert a rendőrségre vitték, ahol egy kissé magához tért, úgy hogy ki lehetett hallgatni. Kint, hogy Riova Domeniconak hívják, 34 éves és a Pannonia Cunard gőzös éjjeli őre. Azt még nem tudta a rendőrség megállapítani, hogy Riova hol vette az ezüstneműeket, de valószínű, hogy azok lopásból származnak.

— **A falovas ember.** Tegnap délután 5 órakor nagy derűtséget keltett a Corson egy idősebb parasztember, aki spárgára kötött falovat húzott maga után. A kedélyes ember körül néhány perc alatt akkora csődület keletkezett, hogy egy rendőr kénytelen volt közbelépni. A jókedvű parasztember fittyet hányt a rend trefát nem ismerő őrének és tovább akart menni a falovacskaival. A rendőr ekkor szigorubban lépett fel s becsírt a rendőrségre. Az őrszobában a szórakozásában megzavart ember pogányul káromkodott s szidta a rendőröket. Lecsukták és rendőrbíróhoz elé állítják. Sulligoj Jakab a neve, harmincöt éves grobniki gazda.

— **A tuberkulózis miatt.** Mint megírtuk a Calle Ca' d'oro 5 számú házában tegnap ecetsavval öngyilkosságot követett el Delbianco József 50 éves volt temetési vállalati alkalmazott. Delbianco — mint ma jelentik — tuberkulózisa miatt vált meg életétől.

x **Frankl Rózsika zongorahangversenye** f. hó 6-án fél 9 órakor lesz a Deák szálloda nagytermében. A kis művésznő Schubert, Beethoven, Mozart és Chopin legnehezebb darabjait fogja előadni. A hangverseny iránt nagy az érdeklődés és megjósolható, hogy a fiemei élite-közönség fog azon megjelenni. Jegyek előre kaphatók Brei-

sach virágkereskedésében, a Turul cipőüzletben, Simcich aranyművesnél, valamint Weisz M. és Schwartz és Gerő cégeknél.

x **Fogműterem.** Legujabb amerikai módszer. Modern hygienia. Szegényeknek d. e. 8—9-ig foghuzás ingyen. **Novák Rudolf** műfogspecialista Fiume Corso 42, a **Corso mozi fölött.**

— **Corso mozi.** Ma esti új műsor: A sárga ember, kémdráma. — A kalaptürendelet, bohózat.

TŐZSDE.

Budapesti Értéktőzsde.	Szept. 1	Mai ár.
	zárlat	1/2 óra
Magyar hiteirészcse.	834.50	830.50
Osztrák hiteirészcse	534.—	631.50
4%-os koronajáradék	81.45	81.55
Osztr.-magy. államvasut.	713.—	709.50
Jelzálogbank	436.50	435.50
Leszámitolóbank	522.—	523.—
Hazai Bank	289.50	289.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	565.75	569.50
Rimamurányi	714.50	710.—
Salgótarjáni	772.—	774.—
Közuti Vasut.	646.50	645.50
Városi Villamos	369.50	354.50
Adria	590.—	590.—
Déli Vasut.	134.50	—
Magyar Cukoripar	2727.—	—
Rizsgyár	3750.—	—

Budapesti Gabonátőzsde.	Szept. 1	Mai ár.
(50 kilogrammonként.)	zárlat	1/2 óra
Buza áprilisra	11.79	11.27
Buza októberre	11.28	11.80
Rozs októberre	8.39	8.43
Tengeri májusra	7.36	—
Tengeri augusztusra	—	8.23
Te geri szeptembere	8.24	7.40
Zab októberre	8.—	9.92

Bécsi Értéktőzsde.	Szept. 1	Mai ár.
Osztrák hitelrészvény	633.50	631.—
Magyar hitelrészvény	832.—	829.75
Osztrák magyar államvasut.	712.50	706.75
Déli Vasut.	—	132.—
Alpesi	941.—	936.—
Skoda	825.50	825.25
Osztr. koronajár.	82.50	—

Fiumei és trieszti értékek:	Legutóbbi kör- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	650.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.—
Fiumei Népbank	112.—
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240.—
I. Horvát Takarékpénztár	6100.—
„Indeficienter“ tengerhajóz.	500.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1060.—
Orient tengerhajózási társ.	1330.—
Ált. Forgalmi r. t. régi	1900.—
Magyar Olajgyár	1760.—
Austro-Americana	202.—
Navigazione Libera Triest	299.—
Osztrák Lloyd	636.—
Stabilimento Tecnico	620.—
Ampelea Szeszpároló Rt.	9750.—
I. Trieszti Rizsgyár	425.—
„Kerka“ dalmát vízművek r. t.	735.—
Spalato Portland Cement	441.—
Assicurazioni Generali	363.—
Riunione Adriatica	834.—
	3680.—

Velence Szt. Márktér Ortes Rosa és Tsa.

kávéháza és cukrászdája.

A legelőkelőbb társaság és az idegenek találkozó helye.

—o Esténként zenehangverseny. —o

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ

FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitűnő kávéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Esténként **BARCZA JENŐ** hírneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: BUDAI KÁROLY.

Távirat — Telefon.

Szapáry Pál balesete.

BUDAPEST, szept. 4. Szapáry Pál grófot tegnap jobboldali szélhűtés érte. A gróf azonnal Bécsbe utazott, hogy megvizsgálta magát.

Sándor trónörökös utazása.

SZABADKA, szept. 4. Sándor szerb trónörökös kíséretével ideérkezett és folytatni akarta útját. Innét a vonatok csak III. osztályu kocsikkal közlekednek, mert ezeket könnyebben lehet fertőtleníteni. Sándor trónörökösnek sikerült II. osztályu kocsit kapni, míg Putnik hadügyminiszter III. osztályu kocsiába szállt.

Rálótték a vonatra.

BECS, szept. 4. A budapest—bécsi gyorsvonatra ismeretlen tettesek Pozsony közelében rálótték. A golyó egy II.-od osztályu kocsit ablakát ütötte át, de utas nem sérült meg.

Megrendszabályozott telefonkiszasszonyok.

PARIS, szept. 4. A Gutenberg-telefonvállalat nőalkalmazottait a közlekedésügyi miniszter megrendszabályozta, mivel rájött, hogy néhány telefonkezelő a tőzsdéhireket egy órával előbb közölte, míg a többi cégeknek a híradását visszatartották.

A kolera.

NYIREGYHÁZA, szept. 4. Meidinger Károly fuvaros kolenagyvanus tünetek között meghalt. Miközben főispán megtiltotta, hogy a Tisza vizét használják.

BENESCHAU, szept. 4. A 102. gyalogezred legénységéből többen kolerás tünetek között megbetegedtek.

BUKAREST, szept. 4. Eddig itt 554 megbetegedés történt, ezek közül 23 meghalt, 19 meggyógyult. 522 még kezelés alatt van. Ehhez jött ma 49 új megbetegedés.

SZEGED, szept. 4. A helybeli Rovalszállodában Kenessey Miksa keresk. utazó hirtelen rosszul lett és meghalt. Kolerát gyanítanak.

DEBRECEN, szept. 4. Nagy József, a gázgyár munkása, kolerában meghalt.

Exaltált öngyilkos.

NAGYSZOMBAT, szept. 4. Olsavszky Gyula földbirtokos Endre fia a menyasszonya ablaka alatt agyonlőtte magát. Tettét exaltált állapotban követte el. A leány vizsgonozta szerelmét és a fiatalok szülői is beleegyeztek már a házasságba.

Kémlátás mindenütt.

SZENTPÉTERVÁR, szept. 4. Egy svéd tisztet, kiből kémet gyanítanak, letartóztattak.

A légomnibusz.

BERLIN, szept. 4. Egy személyszállításra berendezett Zeppelin típusú német léghajó 55 utassal felszállt és 300 km-nyi utat tett meg.

A kínai forradalom.

SANGHAI, szept. 4. Nanking városát a kormánycsapatok teljesen birtokba vették. A lázadók kitakarodtak állásaikból, még mielőtt a kormányhü csapatok megérkeztek. A déli kapunál egész éjszaka elkecseregett a harc, melyben kétszáz lázadó elesett. Most a város meg van tisztítva tőlük.

Wuhuból érkezett távirat szerint a forradalom ott összeomlott. A lázadók, megijedve a hatalmas kormánycsapatok érkezésétől, a kereskedőktől 30.000 dollárt sajtoltak ki ellenértékül azért, hogy lerakják a fegyvert, most az egész Jangeze völgyben urai a helyzetnek.

Kié lesz Drinápoly?

BERLIN, szept. 3. Konstantinápolyból táviratozzák a Lokalanzeigernek: Ma kezdődnek a tárgyalások a porta és a szófiai kormány közt Drinápoly átengedése és a kárpótlás körül. A török kormány Ozmán Nizam pasa volt nagykövetet és Steani bég

vezérkari törzstisztet nevezte ki megbízottakul, míg a bolgár kormány küldöttei a tárgyalásokra Savov tábornok, az első Balkán-háború fővezére és Tonesev volt kereskedelmi miniszter. A bolgár kormány azzal küldte megbízottaikat Konstantinápolyba, hogy igyekezzenek a portát megnyerni annak a régi tervnek, amelyet a nagyhatalmak pendítettek meg első ízben, nevezetesen, hogy Drinápoly városát oszszák ketté, a mohamedán sírok városrésze legyen a törököké, a város maga ellenben a bolgároké. Ha a szófiai küldöttek ezt a javaslatot megpendíték, kerek visszautasítás volna rá a válasz a porta részéről, mert Törökország katonai helyzete azóta, hogy ez a terv fölmerült, lényegesen jobbra fordult. Nem kevesebb, mint háromszázezer főnyi török sereg van összpontosítva Drinápoly körül, a csatározásai vonalra folyton küldik a friss anatóliai ezredeket, tehát Törökország képes volna egész Thráciát visszahódítani. Ilyen körülmények közt a legkevesebb, amivel a porta beérné, a drinápoly-kirkkilisszei határvonal, de a két városnak török birtoknak kell lennie.

Szerb-montenegrói határkérdés.

BELGRÁD, szept. 4. A szerb-montenegrói határkérdés gyors megoldása lehetetlené vált, mert egyik fél sem akar engedni. Vukotics tábornok, a montenegrói miniszterelnök, ki e miatt Belgrádban időzött, hirtelen visszatért Cetinijébe és így a tárgyalások megszakítottak. Előreláthatólag választott bíróság fog dönteni.

A béketárgyalások.

SZOFIA, szept. 3. A Törökországgal folytatandó közvetlen tárgyalásokra Szavov tábornok és Tonesev volt bolgár követ neveztetett ki. A bolgár követek ma utaznak Konstantinápolyba.

Radev, aki a bukaresti béketárgyalásokon Bulgáriát képviselte, bukaresti bolgár követé végleg kineveztetett.

Delcassé bukása.

BERLIN, szept. 4. A Vossische Zeitung jelenti Párisból: Habár folyton azt állítják, hogy Delcassé visszatér Pétervárra, itt mind inkább erősödik az a nézet, hogy Delcassé küldetése a szövetséges népnél véget ért. Delcassé állása Pétervárott megrendült és tekintélye nagyon csökkent.

Vilmos császár Sziléziában.

BERLIN, szept. 4. A császár sziléziai látogatásának politikai körökben igen nagy jelentőséget tulajdonítanak. Lichnowsky herceg londoni német nagykövet gretzi kastélyában a császár és a német diplomata között fontos tanácskozás lesz az angol-német viszonyról. Mikor a Balkán-háború kitört, a legjobb uton volt a közeledés a két nagyhatalom között és most, a Balkán-béke után a császár afelől érdekli, hogy a régebben előkészített jó viszony nem volna e hamarosan nyélbeüthető.

Tárgyalások Drinápoly körül.

SZOFIA, szept. 4. Ma délben már Konstantinápolyban vannak a bolgár delegátusok és pénteken lesz az első ülés a portai megbízottaival. A bolgár delegátusok kérés nélkül felhatalmazást kaptak a kormánytól, hogy végleges megállapodásokat létesíthessenek. Itt azt remélik, hogy még e héten létrejön a megegyezés Drinápoly tárgyában.

Nacsevic kiküldetése.

KONSTANTINAPOLY, szept. 4. Bolgár részről valótlannak mondják mindazokat a jelentéseket, amelyek arról szólnak, hogy Nacsevic a portának részletes bolgár javaslatokat terjesztett elő. Nacsevic eddig csupán előkészítő tanácskozásokat folytatott Bostani kereskedelmi miniszterrel. E tárgyalások arra az eredményre vezettek, hogy mindkét fél a közvetlen megegyezést kívánja. A konkrét bolgár javaslatokat Szavov és Tosev delegátusok, akik ma érkeztek ide, fogják kifejteni. Nacsevic is tagja a bolgár delegációnak. A bolgár delegátusok, kiknek kijelölése már közöltetett a portával tegnap este érkeztek Drinápolyba.

Dedeagacs előtt.

ATHÉN, szept. 4. Ma itt az a hír terjedt el, hogy a törökök elfoglalták Dedeagacsot és az ott levő görög hadihajókat elcsúszasztották. A tényállás a következő: Tegnapelőtt török hadihajók jelentek meg Dedeagacs előtt, de midőn látták, hogy görög hadihajók tartózkodnak a kikötőben, ismét eltávoztak. Ghinis parancsnok azonnal jelentést tett és utasításokat kért. A görög kormány elhatározta, hogy jegyzéket intéz a hatalmakhoz, sürgetve a dedeagacsi kérdés megoldását.

Török-bolgár harcok.

SZOFIA, szept. 4. A török csapatok a Marica jobb partján Kirdsail, Mazuanli és Gümüldsina községeken kívül Szoflu községet is megszállták. Mezek és Besztepe falvak környékén több mint 12.000 ember van koncentráva. Továbbá Acsaprikától délre a magaslatokon két század gyalogság, Dobadjar környékén irreguláris gyalogság és lovasság állanak. Lovassági őrzőjáratok cirkálnak az egész határ mentén. Gümüldsinát kétezer főnyi irreguláris csapat foglalta el, amely augusztus 29-én délután 1 órakor nyomult be a városba. Tisztjeik azonnal megtiltották minden érintkezést a külvilággal. Topaliban, Gümüldsinától északnyugatra egy banda alakult, amely a környező falvakat fosztogatja. Augusztus 31-én török gyalogság és lovasság érkezett Gümüldsina felől és megszállta Xantit. A 9. bolgár lovasezred, mely ott helyőrségezet, parancsot kapott, hogy a török csapatokkal minden összehútközést kerüljön. Mindazonáltal az ezred kénytelen volt a török gyalogsággal, mely erősen nyomában volt, lövéseket váltani. Irreguláris bandák Szinkovo irányában is menetelnek. Jelentik továbbá, hogy Xantitói nyugatra is bandák bukkantak fel. Dedeagacs kikötőt illetőleg a kormány még semmiféle értesítést nem kapott.

Elsőrangú biztosítótársaság az osztrák-magyar monarchában

akvizitort

keres aki a különböző biztosítási ágakban, különösen pedig az életbiztosítási ágban jár-tas. Fix fizetés és jutalékok.

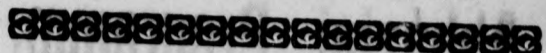
Előnyben részesülnek azok akik ezen foglalkozásban való jártasságukat s az eddig teljesített ilyenmü működésük eredményét kimutatni tudják.

Ajánlatok O. P. jellegével a kiadóba kéretnek.

Elköltözés végett egy

teljes háló, ebédlő, konyha berendezés és egy zongora azonnal eladó

Megtekinthető délelőtt 10-12, délután 2-5-ig. Deutsch, Viale Deák 20. I emelet.

APOLLO-SZINHÁZ.

Via. AlessVltao 6. Igazgató Troppauer H.

Fiume egyetlen családi szórakozó helye.

Fényes műsor!

Kezdeté este 8 1/2 órakor.

10 Elsőrangú attrakció 10

Előadás után kabaré szabad be-menettel.

Naponta d. u. 5-8 óráig.

Apollo mozi.

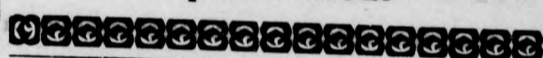
Belépni mindenkor lehet.

Belépődíj 30 fill. gyermekek 20 fill.

Csak slager-műsor

Vasár és ünnepnap d. u. 3-8-ig.

Apollo mozi

Hattyu gőzmosóda

Fiume, Via Acqueotto 2 sz. (Kucich ház) és a Via Goldoniban (a Dubravčić házban). Vállalatát a mai kor igényeinek megfelelően, vegytisztító üzemmel kibővitette, melyre a közönség szives figyelmét felhívja. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás lift, gőzfűtés, fürdő, nagy étterem.

— Teljes penzió napi 10 liráért. —

Tripcovich D. és Tsa. hajózási vállalat Naponkénti nyári gyorsvonal

Triesztből Velencébe és vissza

a Venezia és Wurmbbrandt gyorsgőzöskkel. Az ut tartama csak 3 óra.

Indulás Triesztből naponta 8 órakor d. e. Indulás Velencéből naponta 2 órakor d. u. vasárnap 8 órakor d. u.

Eladó kutya

fajtiszta uszkar, 7 hónapos him, olesón eladó. Brenner D. fodrásznál, Viale Deák 20.

Benedek Zsigmond

fodrász, Abbázia. Villa Miramar (Viktoria penzió mellett.)

Kütön Uri és női terem, hajmosás, hajszarítás, villamos arc massage, ondulatió, manicure pedicure. Telefon 121.

Richter cipői a legjobb és legelegánsabbak.

RICHTER FERENC cipésmester Fiume Corso 37, Via Municipio 2 és Abbazia Reichstrasse 39.

ABBZIA
PENSION
QUISISANA

I. rendű ház.
Róvász J. tel.

IDEGENFORGALOM

(Mouvement d'étrangers)

Restaurant
MIRAMARE

CIRKVENICA.
Berio: BEDŐ IMRE.

Abbáziai Programm.

Szept. 5. Péntek délután:

a cs. és k. eskadre megérkezése, 9 órakor este

a kurkapelle ünnepi hangversenye

Szept. 6. Szombat délután fél 5 órakor:

az escadre I.-ső nehéz divíziójának

evező-regatta versenye.

Este 9 órakor:

fete - champetre.

a Pavillon Glacier előtt. — Moziképek. —

a tengerész-zenekar sétahangversenye a

Quarnero-terraszon. — Kivilágítás.

Este fél 10 órakor:

Tűzijáték a Quarnero-terraszon és a Pavillon Glacier előtt.

Rendezti Cuno F. gráci pyrotechnikus.

Szept. 7. Vasárnap délután 4 órakor:

Nemzetkezi uszóverseny

az Angiolina fürdőben.

Este: Ünnepi bankett és a díjak kiosztása a Quarnero szállodában.

Este 9 órakor:

a Postás-kongresszus résztvevőinek fogadtatása a Quarnero terraszon.

a Tengerész-zenekar és a Kurkapelle kettős hangversenye.

Szept. 8. Hétfőn:

A léglottilla napja.

Este 9 órakor:

Bucsu hangverseny. — Ünnepi reunion.

Hétfő éjjel: az escadre elutazása Abbáziából.

Szept. 9. Kedd:

A Flottaegyesület kirándulása Loparo-ba.

Zene a fedélzeten.

KÉPKIALLÍTÁS ABBÁZIÁBAN.

A reálgymnázium (Reichstrasse, szemben a Lackner-féle penzióval) termeiben képkiallítás nyílt meg, mely e hó 12-ig marad nyitva. Janovszky Ludmilla, akadémiai festőnő, Janovszky J. K. és Gusztinesics Pál festőművészek, visszatérve balkán-félszigeti tanulmányutjukról, a kidolgozott motívumokat, valamint korábbi műveiket együttesen kiállították és miután igazán művészi kivitelű és érdekes tárgyú képekről van szó, a kiállítás megtekintését mindenki figyelmébe ajánlhatjuk.

Összesen 136 kép van kifüggesztve, ezek közül különösen kiemeljük:

Janovszky P. K. 19 sz. Vihar az Adrián, mely a természet nagyszerű játékát hűet tükrözteti vissza.

40. sz. Janovszky J. K. Reggel a vihar után. Ezen a szemlélő ráismer a kedves prelukai öbölre.

21 sz. Hullámok játéka siroccónál, Janovszkytól.

51 sz. Janovszky Ludmilla, a művésznő saját arcképe. Mezzotinto.

56 sz. Janovszky J. K. Montenegrói előőrsök csatája. Aktuális festmény, amely sokszorosításra vár.

41 sz. Janovszky J. K. A Fiumara víz-esése.

23 sz. Janovszky J. K. Egy guzláron játszó hősi dalokat ad elő családi körben. Ez a legszebb kép, melynek minden részlete nagy gondnal, ethnográfiai tanulmányok alapján van kidolgozva. Mint halljuk, a budapesti Könyves Kálmán cég alkudozik a mű reprodukciójának jogára.

60 sz. Gusztinesics Pál. Női akt. Bár ilyeneket már sokat láttunk, ez a kép mégis lebilincseli figyelmünket.

A művészpár szeptember végén Fiumében. Piazza dei Mercati 9 sz. alatt festőiskolát nyit és az érdeklődőknek már most szolgál felvilágosítással.

— Művészt Abbáziában. Ma csütörtökön a Quarnero-kávéházban érdekes művészet lesz. A magyar jellem színészek egyik legkiválóbbja Nyáray Antal, a híres-nevezetes Nyáray Tóni, a legkedvesebb ripacs, szesz lesz. A magyar jellem színészek egyik továbbá Kemény Frida müncheni énekesnő és Czerni hegedűművész lépnek fel és mi előre megjósolhatjuk, hogy a siker teljes lesz.

ABBZIA

tegnap érkezett fürdővendégei:

(Hótes arrivés hier:)

Spitzer Johanna Wien
Werner Richárd Zittau
Rosenfeld Miksa Szatmár
Jojko Vladimir Zlocow
Decykiewicz P. Zlocow
Howurka Franz dr. Igró
Erbenova Anez Horovica
Anyzova F. Prága
Fenclova A. Pilsen
Ryplova A. Skornany
Chottova E. Pilsen
Sebek Franz Smihovo
Gnaden Johann Krakó
Spunda Anna Krakó
Zdura Róbert Ostrau
Lith Rudolf Bosnia
Bauer Ludwig Wien
Schonda Stana Belgrád
Burkert Antalné Pécs
Koll Helene Wien
Eisler Rose Wien
Marton Ella Budapest

Töchterheim
Jezica
Jezica
Margit
Margit
Triglau
Cesky
Cesky
Cesky
Cesky
Cesky
Union
Penelope
Penelope
Melanie
Mila
Szegő
Szegő
Szegő

Hetényi Miklós Bácsalmás

Kristian Gyuláné Pécs

Levy Bernhard dr. Prága

Utelsill Rudolf Prága

Orausz Simon Lemberg

Schulsof Irén Wien

Komizioln Elsa Wien

Veres Mária Budapest

Draganescu C. Bukarest

Kalef S. Budapest

Biehl Stefania Wien

Gjurisics S. Ruma

Hellerbart Carl Wien

Bojtner Vilma Budapest

Hoffmann Severin Wien

Strodl Hans Berndorf

Vogl Michel Budapest

Vonika Demeter Kolozsvár

Hecht Emil dr. Wien

Guth Róbert Drezda

Neumann Róbert Gráz

Funke Fritz Wesel

Poppenheim J. Cassel

Heinze Kurt Halle

Geiser A. Berlin

Pflug Hermann Strassburg

Roneberg Hermann Strassburg

Burger Alfréd Gráz

Rosenvok Paul Berlin

Hirsch Emil Wien

Zaar Arthur Celadna

Radwanovski W. Serajevó

Polack J. Berlin

Grimm Moritz Wien

Ernst Ottó Wien

Kidriano Ruprecht Kiel

Schoefl Hermina Brünn

Bortnowski J. Kiew

Chmela Clara Wien

Guth Róbert Dresda

Felsenbrunn Fontaine M. Wien

Schmerz Adolf Budapest

Pfarerr Heller Bayern

Nelken Benedikt dr. Krakó

Özv. Sterkné Budapest

Fenigstein Jakob Varsó

Zeliger Elenora Varsó

Althammer Franz Teschen

Szegő

Szegő

Szegő

Union

Schanzer

Schanzer

Schanzer

Schanzer

Royal

Royal

Nina

Nina

Nina

Nina

Lokey

Lokey

Lokey

Márkus

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

Grand H.

— Étterem a hajón. —

1913
Hayw
Hecke
Mergl
Weber
Szabó
Maren
Boscha
Weisz
Leitu
Laure
Tóth I
Komm
Bauer
Speige
Német
Német
Vogl M
Bekes
Aigner
Buchw
Reis A
Meise
Miselb
Gering
Welvar
Titzent
Maurer
Weisz
Huziar
Spitzer
Zoltán
Lauter
Kende I
Knuche
Pokorny
Rasek I
Saykier
Bravma
Landau
Heltzer
Dunkel
Kakucs
Stoiber
Bartos
Fuchs
Petroff
Barth Z
Vollerich
Terenk
Ruzorv
Maler S
Pollák S
Tábori G
Ujlaky M
Kaufman
Urban A
Wohlfart
Bodor G
Öllő Gy
DR.
SANA
Hung
Elsőrendű
Magyar és
PENZI

Haywart Charles London
Heckenbauer München
Mergler Wien
Weber F. München
Szabó Zsigmond Budapest
Marek István Mosonyfalva
Boschau Heinrich Ujvidék
Weisz Dezső Szigetvár
Leitner Mihály dr. Déva
Laurent Alexander Kiew
Tóth Kálmán Budapest
Komma G. Budapest
Bauer Ede Budapest
Speigel Ignác Budapest
Németh Benő dr. Budapest
Németh Nóra Budapest
Vogl Mihály Budapest
Bekes Adolf Debrecen
Aigner Józsefné Budapest
Buchweitz Berta Varsó
Reis Anna Varsó
Meise Vilmos Budapest
Miselbach Ernő Budapest
Geringer Zsigmond Szombathely
Welvart Róza Budapest
Titzenhofer S. Gráz
Maurer Mihály Budapest
Weisz Violetta Budapest
Huziar Vira Budapest
Spitzer Giza Antalfalva
Zoltán Albert Budapest
Lauer Anna Ostrau
Kende Lajosné Budapest
Knechel Lina Budapest
Pokorny J. Prága
Rasek Richárd Tarnowitz
Saykier Adám Lodz
Bravmann József Budapest
Landau S. E. Krakó
Holtzer Izák Kraszna
Dunkel Károly Versec
Kakusi Mihály Resicabánya
Stoiber Lázár Brassó
Bartos Fülöp Budapest
Fuchs Mór Budapest
Petroff Haydi D'Gavril Bulgária
Barth Zsigmond dr. Budapest
Vollerich Mihály dr. Budapest
Terenkoosy Leopold dr. Przemysl
Ruszorvnszki Guido Lemberg
Maler Sándor Budapest
Pollák Sarolta Budapest
Tábori Géza Budapest
Ujlaky Margit Budapest
Kaufmann Róza Budapest
Urban August Przemysl
Wohlfart Georg Berlin
Bodor Gyula Budapest
Olló Gyuláné Budapest

Grand H.
Grand H.
Istria
Herkules
Liburnia
Liburnia
Volosca 98
Szeyffert
Viktor
Viktor
Augusta
Lido
Lido
Stefanie
Stefanie
Stefanie
Stefanie
Schlosser
Schlosser
Petra
Petra
Quitta
Quitta
Quitta
Wrus
Bellevue
Bellevue
Bellevue
Bellevue
Habsburg
Habsburg
Habsburg
Habsburg
Habsburg
Habsburg
Miran
Miran
Breiner
Breiner
Breiner
Securanst.
Securanst.
Securanst.
Securanst.
Hausner
Hausner
Speranza
Speranza
Liburnia
Belvedere
Belvedere
Al Mare
Al Mare
Bristol
Erminia
Erminia
Hermitage
Hermitage
Hermitage
Bristol

Rosth Heinrich Meissen
Marton Ervin Budapest
Stelwag Eduárd Prága
Rob Izák dr. Prága
Ilic Milan Bilek
Hüekl E. dr. Érsekújvár
Ernst Károly Budapest
Böhm Jenő Budapest
Panteli Michael Bukarest
Aco Miksa Budapest
Schreiber Károly Budapest
Bondi Olga Budapest
Hosszu Nándor Budapest
Billitz Ignác Budapest
Salamonovic Avram Wieff
Hoffmann Wilhelm dr. Griesheim Anton.
Magyar Sándor dr. Berettyóújfalú Anton.
Maczkó Gizella Zsolna
Virág József Szombathely
Bakisch P. Pétervár
Gabay Jakab H. Belgrád
Koslós Jozsefin Budapest
Skutta Róbert Berlin
Vogl Paul Berlin
János Lajos Békésszentjános
Badian Heinrich dr. Cernovitz
Bukovics Ferdinánd Budapest
Tempel Richard München
Loew Hermann München
Caile Gusztáv Páris
Molnár Tivadar Budapest
Engler József Budapest
Viktor László Mohács
Horn Zelma Budapest
Györi Bella Budapest

Bristol
Bristol
Wienerheim
Wienerheim
Volosca 99
4 Jahreszeit
Nehaj
Drazica
Lackner
Lackner
Lackner
Pelda
Quisisana
Splendit
Anton.
Anton.
Kolb
Securanst.
Lokey
Car
Schanzer
Schanzer
Schanzer
Jolanda
Balkan
Stefanie
Stefanie
Stefanie
Lederer
Lederer
Lederer
Lederer

KÖZGAZDASÁG.

+ **Harminc milliós kölcsön Bulgáriának.** Bécsben, a Wiener Bankverein helyiségekben tegnap az osztrák és a magyar nagybankok képviselői tanácskozásra gyűltek össze egy Bulgáriának nyújtandó harminc millió frankos előlegkölcsön tárgyalásán. Magyar részről a Hitelbank, a Kereskedelmi Bank és a Hazai Bank képviselői voltak jelen. A tárgyaláson a kölcsönművelés alapelveit vitatták meg. Arról van szó, hogy harminc millió frankot adjanak Bulgáriának kincstári jegyek ellenében. A bolgár kincstári jegyek hat százalékkal kamatoznak. A kölcsön csak az esetben folyósítható, ha Bulgáriában teljesen megszűnik a hadiállapot. Bulgáriának sokkal nagyobb, több száz milliós kölcsönre van ugyan szüksége, de erről majd csak akkor lehet szó, ha a nyugati pénzügyi piacok, főleg Franciaország megnyitja pénzügyi forrásait. Egyelőre az említett harminc millióra van Bulgáriának sürgős szüksége s előrelátható, hogy azt nálunk meg is fogja kapni. Természetes, hogy a két pénzügyminisztertől függ a tranzakció létesülése, mert ezeknek kombinációba kell venniük a belföldi nagy hitelszükségletet.

+ **Vasuti mellékletékek felemelése.** Megirtuk, hogy yugy az osztrák, mint a magyar vasutakon fel fogják emelni a mellékletékeket, de az új rend életbeléptetésének időpontjáról nem volt biztos adat. Most azt halljuk, hogy a mellékletékek felemelésére vonatkozó rendelkezéseket ez év november 1-én szándékoznak a vasutak életbe léptetni.

Tengeri fürdő Lusinpiccio Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -
Minden kényelmet biztosító első-rangu családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

Marino szálló Lido-Venezia
(az Excelsior mellett).
Nagy étteremmel. — Modern kényelemmel. — Mérsékelt árak. — A penzióba fürdőkamra használatra is bele vehető.
Vianelli A. tulajd.

VELENCE.
ORIENTALE NAGY KÁVÉHÁZ
Riva degli Schiavoni, a Lidora induló hajók kikötőjével szemben.
Tágas terrasz — Játékterem, amerikai bar. — Modern berendezés. — Központi fűtés. Kitűnő szellőztetés.
Naponta 4-től 6-ig és fél 9-től 12-ig szimfonikus zenekar
Mozgóképeledés teljes világitás mellett.
Naponta új műsor.
Kőbányai Polgársör,
a Florian, Quadri és Orientale kávéházak, (Szt. Márktér és Riva degli Schiavoni) valamint a Grand Hotel Lido sörcsarnoka közönségének legkedveltebb itala.
Vaerini Testv. és Tsa.

A legajánlatosabb fiumei szállók:
„Deák” szálló
a Deák-korzón és dependance-a a
„Bonavia” szálló
Via Edm. De Amicis 4.
Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.
Tulajdonos
Ederer-Burger Gyula.

CIRKVENICA.
Therapia pavillon.
Elsőrendű kávéház. Kitűnő italok fagyalt, hideg felvágott stb. Olcsó árak.
Naponta Horváth Gábor hírnemes kisbögös cigányzenekara hangversenyez.
Hutter Ferencz
a fiumei De la Ville volt főpincére.

Lido - Venezia
SPLENDID-HOTEL
(Villa Principessa Giovanna.)
Elsőrangú szálló 100 szobával. — Kitűnő konyha. — Penzió 11—15 lira. —
Hotel Pilsen Meublé
110 szobával 3 lírától személyenkint. Lift, fürdők.
Motorcsónak Caprani G. tulajd.

VENEZIA
HOTEL PENSION VENIER
San Marco Ponte Goldoni. Szobák 2½ líráó, teljes ellátás napi 8 lírától feljebb. Német kiszolgálás.

DR. MAHLER
SANATORIUMA, ABBAZIA
üdülők részére
Ideális nyári tartózkodás. Teljes penzió 10 koronától kezdve. Nagy árnyas park.
Szénsavas és tengeri fürdők, hidegvizgyógyintézet, hízaló és étrendi kurák. Egész éven át nyitva.
Hungária szálló
Lido - Venezia.
Elsőrendű új szálló. Lift, fürdőszobák stb. Magyar és francia konyha. Kitűnő italok. **PENZIÓ 10 LIRÁTÓL FELJEBB.**
Mindenkinek kedves **Ajándék** FIUME kikötőből **Izák kávé** (en miniature) finom pörkölt kávéval töltve Kapható - 3 minőségben - G. STOCHEL csomagolásban

MERCEDES
Az autók királya!
-= Bárdi r. t. =-
Budapest VI Lehel-utca 25 sz.
Városi üzlet: V. Mária Valeria u. 1.
Dunántuli fiók: **GYÖR.**

Megnyitási jelentés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy

„Trattoria Internazionale“

című vendéglőmet (Via Clotilde 2 sz. Prencis-ház) szeptember 1-én megnyitottam.

Modern komforttal, egyetek és társaságok részére szerepével berendezett helyiség.

Válogatott isztriai, lissai, és házi borok.

Kitünő sör.

Izletes konyha.

Előfizetések, ebédre és vacsorára családoktól is elfogadtatnak. Számos látogatást kér

a tulajdonosnő **GLAVINA MARIA.**

LIDO-VENEZIA CASA VENIER

a „Hungária“ szálló mögött.
Szép tiszta butorozott szobák jutányos áron 1 percnire a hajóállomástól és a nagy fürdőintézetétől.
Villanyos világítás.

SCHÖN I. — Szépség és hajápolási terme — SCHÖN I.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- ápolás (manicur, villanyos arcmasszás (vibrations massage) szemölcslevétel és arcban levő szőr eltávolítása, tyukszemvágás stb. Diszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és hajmosások a rendelő lakásában is elvégeztetnek.

Telefon 11-89.

Bonin Penzió. Velece. Corte Barozzi

A Szt. Mark tértől 1 percnire.
Penzió 6.—7 lírától feljebb
Szobák 2.50-3

Gyenge férfiak! Öregek és fiatalok!

Ne csüggedjete! Feltaláltam a férfierő gyengeségének (neurasthenikus impotenciának) azonnali megszüntetését. Nem belsőleg beveendő gyógyszer. Kérjen zárt boríték alatt megküldendő ismertetőt 40 fillér postabélyeg csatolása mellett.

Cím: „Nova Mechanika 16r“,
Fiókbérlés 40, Budaest—Főosta.

ADRIA szálloda és étterem

Adamich - utca

Tulajdonos: DE NEGRI TRANQUILLO

Kedvelt találkozóhely

A városcentrumában, a hajóállomások közelében villamos vasuti megállóhely. Pompás kilátás a tengerre. Kényelmes és elegáns szobák, fürdők villanyvilágítás, mérsékelt, áruk.

Kitünő német és olasz konyha.

A legjobb dalmát és házi borok, állandóan friss sör.

RITKA ALKALOM!

Egy 18|22 lörös, négyhengeres használt

AUTOMOBIL

a világhírű „Mercedes“ gyárból (a legjobb autogyártmány) ötüléses károsszeriával, kitünő állapotban

4600.-- kor.ért eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Kiadó nagy 6 ablakos, 160 négyzetméter nagyságu

helyiség

hosszaváló 2 irodaszobával a város központjában. Cím a kiadóban.

Ujságkihordó fiukat

vagy asszonyokat jó fizetéssel felvesz.

A TENGERPART
kiadóhivatala.

Irodai gyakornok,

ki a magyar nyelven kívül a német, olasz vagy horvát nyelvet is bírja, kezdő fizetéssel helybeli irodában felvétetik, Cím a kiadóban.

Fiatal magyar szolgát

40-50 korona havi fizetéssel felvesz „A Tengerpart“ kiadóhivatala.

Egy tisztességes

ujsgáruló rikkancsot

napi 2-3 korona biztos keresettel délutáni foglalkozásra keres

A TENGERPART
kiadóhivatala.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

Catti György utoda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERTÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszapánok, az összes ásványvizek, toalettcikkei s szépitőeszközök stb. sfb.

Ekszer - arany - és chinaezüst - áruk

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.
Telefon szám 206.

dús választéban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók